Nr 217.

Godkänd av första kammaren den 28 maj 1929.
Godkänd av andra kammaren den 28 maj 1929.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av vissa framställningar rörande pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

(Bankoutskottets utlåtande nr 26 och memorial nr 41.)

Till Konungen.

Riksdagen får härmed anmäla sina beslut i anledning av nedannämnda framställningar rörande pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

A. Vissa allmänna frågor rörande understöd åt efterlevande efter statsanställda m. m.

1:o.

Innan riksdagen ingår på prövning av föreliggande särskilda framställningar om pensioner eller understöd, anser sig riksdagen till en början böra behandla vissa av chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1929 vid anmälan av frågan om regleringen av utgifterna för budgetåret 1929/1930 under riksstatens elfte huvudtitel inledningsvis berörda spörsmål rörande understöd åt efterlevande efter vissa statsanställda.

Även riksdagen har funnit det vara förenat med stora svårigheter att uppställa generella regler för ifrågavarande understödsverksamhet, vilken grundar

sig på en skälighetsprövning och vid vilken alltså hänsyn måste tagas till förhållandena i varje särskilt fall. Så länge någon ordnad, på avgifter baserad familjepensionering för icke-ordinarie anställningshavare i statens tjänst ännu ej åvägabragts, lärer emellertid denna av billighetsskäl påkallade understödsverksamhet böra fortgå, och man torde alltså tillsvidare vara hänvisad att fortfarande därvid tillämpa en diskretionär prövning av omständigheterna i de särskilda fallen. Detta hindrar likväl icke, att vissa begränsande normer — vilka dock endast i stora drag låta sig fixeras — kunna och böra tillämpas, liksom ock sådana normer hittills iakttagits vid ifrågavarande verksamhet. Det bör emellertid betonas, att berörda begränsningar böra avvägas främst ur synpunkten av de förpliktelser, vilka staten såsom arbetsgivare kan anses skäligen böra ikläda sig, och vid prövningen av understödsfrågorna bör alltså icke åt behovssynpunkterna såsom sådana givas utslagsgivande verkan. Iakttages ej en dylik begränsning, överflyttas understödsverksamheten lätt på områden, för vilka samhällets allmänna vårdorgan äro avsedda och där alltså en hjälp från det allmännas sida bör lämnas i annan form än genom statspension.

Även om riksdagen alltså anser enhetliga grunder för statens ifrågavarande understödsverksamhet svårligen kunna fastställas, delar riksdagen den uppfattning, som av statskontoret — som framlagt utredning i ärendet — ävensom av departementschefen uttalats om lämpligheten av att genomföra en anordning, varigenom prövningen av understödsärendena uppdrages åt Eders Kungl. Maj:t att utövas inom vissa av riksdagen angivna gränser. Riksdagen förutsätter, att härvid endast avses understöd till efterlevande efter personal i arbetarställning eller med sådan personal i förevarande hänseende närmast jämförliga anställningshavare, d. v. s. sådana understöd, som under senare år plägat utgå till änkor med normalbelopp av 384 kronor årligen eller, i vissa särskilda fall, obetydligt högre belopp, vanligen 444 kronor för år. I de mera sällsynta fall, där större understödsbelopp kunna ifrågasättas, torde riksdagens medverkan alltjämt böra påkallas.

På sätt av utredningen framgår, har något förslag icke nu framlagts beträffande det bemyndigande för Eders Kungl. Maj:t, som skulle erfordras för genomförande av den nyss omförmälda anordningen. Vid sådant förhållande och då departementschefen ansett ytterligare utredning i ämnet vara erforderlig före framläggandet av sådant förslag, saknar riksdagen anledning att för närvarande ingå på behandling av frågan om de gränser, vilka det i samband med ett dylikt bemyndigande må finnas lämpligt att uppdraga. De synpunkter, som av statskontoret och järnvägsstyrelsen i ärendet anförts, torde emellertid åtminstone delvis kunna tjäna till vägledning vid den prövning, som, därest den tilltänkta anordningen genomföres, skulle komma att verkställas av Eders Kungl. Maj:t.

I anslutning till det anförda vill riksdagen uttala sin förväntan, att efter de ytterligare överväganden i ämnet, vilka kunna anses erforderliga, för

1930 års riksdag framlägges förslag rörande en omläggning i angiven riktning.

Berörda omläggning förutsätter, att prövningen av ifrågavarande understödsärenden skulle centraliseras till ett enda statsdepartement, nämligen finansdepartementet. Häremot finner riksdagen intet vara att erinra. Emellertid synes det riksdagen kunna ifrågasättas, huruvida icke i samband därmed lämpligen borde tagas ytterligare ett steg med avseende å sättet för pensionsärendenas behandling. För närvarande handläggas frågor om framställning till riksdagen i pensionsärenden — liksom dylika ärenden i allmänhet, med undantag av pensionslagsfrågor beträffande allmänna civilförvaltningen — inom de särskilda departementen. Intet av dessa departement, med undantag möjligen beträffande försvarsdepartementet, har emellertid att handlägga pensionsfrågor i sådan utsträckning, att önskvärd erfarenhet rörande detta speciella ämnesområde kan förutsättas under alla förhållanden vara företrädd inom departementet. Denna omständighet har icke kunnat undgå att emellanåt medföra bristande enhetlighet vid pensionsärendenas handläggning. Visserligen verkställes den förberedande behandlingen av dessa spörsmål i regel inom statskontoret, som närmast torde representera sakkunskapen på området i fråga, men med den betydande omfattning, som pensionsärendena numera tagit, kan denna statskontorets förberedande behandling — även om den i allmänhet är av största värde för frågornas avgörande — av naturliga skäl icke alltid ensamt erbjuda tillräckliga garantier för önskvärd enhetlighet och samlad överblick beträffande de fall, som för varje år skola föreläggas riksdagen. Enligt riksdagens erfarenhet hava nu berörda omständigheter stundom medfört ojämnheter även i frågor av principiell betydelse.

Ur nu antydda synpunkter skulle enligt riksdagens mening en sådan omorganisation vara önskvärd, att beredningen av pensionsfrågor, vilka föreläggas riksdagen, bleve centraliserad till ett departement, varvid naturligen finansdepartementet närmast borde ifrågakomma. Därest vid de närmare överväganden, som förevarande spörsmål efter riksdagens uppfattning förtjänar, en sådan omläggning finnes böra vidtagas, lärer även böra tagas under omprövning, huruvida icke i samband därmed jämväl övriga på Eders Kungl. Maj:ts prövning ankommande pensionsfrågor — måhända med vissa undantag, främst beträffande sådana militära pensionsärenden, vilkas avgörande enligt gällande bestämmelser tillkommer Eders Kungl. Maj:t utan riksdagens hörande — borde överflyttas till finansdepartementet. Särskilt synes kunna ifrågasättas en överflyttning till sistnämnda departement av ärenden angående statens pensionsanstalt, vilka ärenden nu beredas inom ecklesiastikdepartementet men beträffande vilka det, med det omfång anstaltens verksamhet numera erhållit, icke minst ur statsekonomisk synpunkt lärer vara av betydelse att säkerställa en möjligast sakkunnig och jämväl på sambandet med andra pensionsfrågor inriktad handläggning inom Eders Kungl. Maj:ts kansli.

Den omläggning, som här ifrågasatts, torde förutsätta vissa ändringar av personalorganisationen inom Eders Kungl. Maj:ts kansli, vid vilkas genomförande måhända någon utgiftsökning blir ofrånkomlig. Även om detta skulle bliva fallet, torde enligt riksdagens mening en dylik omläggning likväl kunna anses påkallad. Pensionsväsendets huvudtitel är numera av den storleksordning, och de åtgärder, vilka beträffande denna huvudtitel under senare år vidtagits samt under den närmaste framtiden ytterligare torde bliva erforderliga, synas även ur statsfinansiella synpunkter vara av den betydelse, att det måste anses mindre välbetänkt att längre bibehålla en organisation, som icke erbjuder tillfredsställande garantier för en tillräckligt enhetlig behandling av hithörande ärenden.

Under åberopande av det anförda får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande här ovan berörda frågor samt för riksdagen framlägga de förslag, till vilka detta övervägande må föranleda.

B. Pensioner eller understöd att utgå från allmänna indragningsstaten.

I. Ang. utrikesdepartementet.

2:o.

I en till riksdagen avlåten, den 7 mars 1929 dagtecknad proposition nr 192 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för samma dag, i punkten 5[1] föreslagit riksdagen medgiva, att före detta förste vaktmästaren Lars Erik Larsons änka *Ida Gustava Larson* må från och med den 1 mars 1929 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av 384 kronor.

Riksdagen har bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

II. Ang. försvarsdepartementet.

3:o.

I en till riksdagen avlåten, den 15 februari 1929 dagtecknad proposition nr 113 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, i punkt 1 föreslagit riksdagen medgiva, att föreståndaren vid generalstabens stall Gustaf Engelbrekt Härdelins änka *Johanna Augusta Härdelin, född Lindblom,*

[1] Beträffande punkten 4 av prop. nr 192, se riksdagens skrivelse nr 215, punkten 24.

må från och med den 1 september 1928, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 468 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning har vunnit riksdagens bifall.

4:o.

Uti punkten 2 av berörda proposition nr 113 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att bokhållaren vid flygstyrelsen Sem Artur Natanael Johanssons änka *Ester Henrietta Johansson, född Ahlqvist,* och makarnas minderåriga *barn Sem Boije, Sem Bertil Ingemar, Ester Britt-Marie* och *Mary Margareta* må från och med den 1 juni 1928 å allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan med 444 kronor, att utgå så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt vart och ett av barnen med 96 kronor, att utgå till och med det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder.

Av utredningen i ärendet framgår, att bokhållaren Johansson endast under en jämförelsevis kort tid — åtta år — varit anställd i statens tjänst samt att hans efterlevande änka är relativt ung. Med hänsyn härtill har riksdagen icke ansett sig kunna medgiva, att pension av statsmedel beviljas änkan. Däremot har riksdagen i betraktande av de i ärendet åberopade ömmande omständigheterna medgivit, att understöd beviljas i form av uppfostringsbidrag åt makarna Johanssons minderåriga barn. Dessa understöd hava ansetts böra bestämmas till 168 kronor årligen för vart och ett av barnen, att utgå till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder.

På grund av det anförda anmäler riksdagen, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, medgivit, att vart och ett av avlidne bokhållaren vid flygstyrelsen Sem Artur Natanael Johanssons och hans efterlämnade änkas, Ester Henrietta Johanssons, född Ahlqvist, minderåriga barn Sem Boije, Sem Bertil Ingemar, Ester Britt-Marie och Mary Margareta må från och med den 1 juni 1928 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 168 kronor.

5:o.

Eders Kungl. Maj:t har uti punkten 3 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att sadelmakeriförmannen vid Västerbottens regementes intendenturverkstäder Emil Alfred Nilssons änka *Hilma Augusta Nilsson, född Johansson,* må från och med den 1 juli 1928, så länge hon förblir i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, anmäler, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

6:o.

Eders Kungl. Maj:t har i punkten 4 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att kusken vid fästningsbyggnadens i Boden stall Lars August Johanssons änka *Emma Kristina Johansson, född Hedlund,* må från och med den 1 januari 1929, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Med hänsyn till de i ärendet åberopade omständigheterna har riksdagen funnit skäl föreligga att bevilja en pension av statsmedel till änkan Johansson, och denna pension har såsom i propositionen föreslagits fastställts till 384 kronor.

Åberopande det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

7:o.

Eders Kungl. Maj:t föreslår i punkten 5 av förevarande proposition nr 113 riksdagen medgiva, att skomakeriarbetaren vid Göta artilleriregementes intendenturverkstäder August Andersson Sundqvists änka *Sabina Josefina Sundqvist, född Bengtsson,* må från och med den 1 december 1927, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Riksdagen har bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

8:o.

I punkten 6 av förevarande proposition har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att tygarbetaren vid Stockholms tygstation Amandus Nymans änka *Anna Kristina Nyman, född Eriksdotter,* må från och med den 1 januari 1929, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förslag har icke föranlett erinran från riksdagens sida, varför riksdagen anmäler, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

9:o.

Under punkten 7 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att arbetarna vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori Johan Erik Lindbergs, Erik Gustaf Nilssons, Anton Valfrid Johanssons och Göran Erikssons änkor *Fredrika Josefina Lindberg, född Lundquist, Anna Charlotta Nilsson, född Svens-*

son, Augusta Karolina Johansson, född Eriksson, och *Matilda Lovisa Eriksson, född Eriksson,* må, Fredrika Josefina Lindberg från och med den 1 juli 1928, Anna Charlotta Nilsson från och med den 1 november 1928, Augusta Karolina Johansson från och med den 1 oktober 1928 och Matilda Lovisa Eriksson från och med den 1 november 1928, envar så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Under åberopande att riksdagen tidigare i åtskilliga likartade fall beviljat understöd åt änkor efter anställningshavare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori, har riksdagen funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning av riksdagen bifallits.

10:o.

Eders Kungl. Maj:t har i punkten 8 föreslagit riksdagen medgiva, att arbetaren vid ammunitionsfabriken Tore Marcus Wallqvists änka, *Hilda Ingeborg Wallqvist, född Wänn,* må från och med den 1 juni 1928, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning har vunnit riksdagens bifall.

11:o.

I punkten 9 av förevarande proposition nr 113 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att korpralen vid flottan Johan August Florentin Thorssons änka *Adelina Fredrika Thorsson, född Adolfsdotter,* må från och med den 1 januari 1929, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Riksdagen har bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

12:o.

Under punkten 10 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att daglönaren vid flottans varv i Stockholm Jöns Johanssons änka *Johanna Johansson, född Håkansson,* må från och med den 1 augusti 1928, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förslag har icke givit riksdagen anledning till erinran, varför riksdagen anmäler, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning av riksdagen bifallits.

13:o.

Uti punkten 11 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att daglönaren vid flottans station i Karlskrona Sven Johan Hanssons änka *Anna Fredrika Hansson, född Ström,* må från och med den 1 maj 1928, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, anmäler, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

14:o.

Eders Kungl. Maj:t har i punkten 12 av förevarande proposition nr 113 föreslagit riksdagen medgiva,

att nedannämnda änkor efter daglönare vid flottans varv i Karlskrona, nämligen Wilhelm Teodor Rylanders änka *Anna Charlotta Rylander, född Mårtensson,* Sven August Anderssons änka *Augusta Matilda Andersson, född Niklasdotter,* Conrad Arthur Wittus Anderssons änka *Annette Carolina Andersson, född Vinberg,* Sven Vilhelm Pihls änka *Brita Sofia Pihl, född Karlsdotter,* Axel Viktor Magnussons änka *Hanna Amanda Magnusson, född Jönsson,* Sven Peter Augustinssons änka *Anna Kristina Augustinsson, född Karlsson,* Bror Karl Svenssons änka *Elisabet Charlotta Svensson, född Strömberg,* Gustaf Hjalmar Sandströms änka *Botilda Maria Sandström, född Åkesdotter,* och Adolf Viktor Almqvists änka *Karolina Almqvist, född Månsson,* må från och med den 1 januari 1929 komma i åtnjutande av årliga pensioner å allmänna indragningsstaten till belopp av 384 kronor för envar, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd; samt

att avlidne daglönaren vid flottans varv i Karskrona *Karl Albert Karlssons* och hans änka Annie Charlotta Elisabet Karlssons minderårige *son Sven Albert* må från och med den 1 januari 1929 till och med utgången av det kalenderår, varunder han uppnår 18 års ålder, komma i åtnjutande av understöd å allmänna indragningsstaten till belopp av 168 kronor årligen.

På grund av den i ärendet förebragta utredningen och under hänvisning till åtskilliga likartade fall, där riksdagen beviljat understöd åt efterlevande efter daglönare vid marinen, har riksdagen funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning av riksdagen bifallits.

15:o.

I punkten 13 av samma proposition har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne 2:a klass sjömannen vid flottan *Erik Erland*

Serranders och hans likaledes avlidna trolovade Sonja Emilia Vilhelmina Nilssons minderåriga *dotter Rut Sonja* må från och med den 1 maj 1927 till och med det kalenderår, varunder hon uppnår 15 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära årligt understöd med 180 kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Jämväl riksdagen har funnit omständigheterna i förevarande fall vara sådana, att understöd av statsmedel bör utgå, och har riksdagen icke funnit anledning till erinran mot vad Eders Kungl. Maj:t i sådant avseende föreslagit.

Riksdagen anmäler alltså, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

16:o.

Uti punkten 14 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att skrädderiföreståndaren vid förutvarande Smålands artilleriregementes intendenturverkstäder Axel Jonas Skoogs änka *Alma Olivia Skoog, född Johansson,* må från och med den 1 juli 1928, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning har vunnit riksdagens bifall.

17:o.

Eders Kungl. Maj:t har under punkten 15 av förevarande proposition nr 113 föreslagit riksdagen medgiva, att förmannen vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori Per Alrik Norgrens änka *Hilma Sofia Norgren, född Carlbom,* må från och med den 1 januari 1929, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Då riksdagen icke haft något att erinra mot förevarande förslag, får riksdagen anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts föreliggande framställning av riksdagen bifallits.

18:o.

Under punkten 16 av samma proposition har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne värnpliktige Karl Johan Gustaf Vilhelm Johanssons *fader* sadelmakaren *Carl Johan Leonard Johansson* må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 360 kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Såsom framgår av utredningen i ärendet, har riksdagen tidigare vid flera tillfällen beviljat årliga understöd åt föräldrar till värnpliktiga, som av-

lidit till följd av skada i tjänsten, då de efterlevande föräldrarna utan att hava varit för sitt uppehälle huvudsakligen beroende av den avlidnes arbete dock ansetts hava haft ett ekonomiskt stöd av denne. Vid sådant förhållande och med hänsyn till vad i ärendet i övrigt förekommit har riksdagen funnit sig böra ansluta sig till Eders Kungl. Maj:ts förslag om ett årligt understöd till värnpliktige Johanssons fader av 360 kronor.

Åberopande det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

19:o.

Eders Kungl. Maj:t har slutligen under punkten 17 av propositionen nr 113 föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne korpralen vid flottan Erik Walter Hanssons *föräldrar*, portvakten *Johan Henning Hansson och hans hustru* Karolina Sofia Hansson må — gemensamt och efter enderas död den efterlevande — från och med den 1 november 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 360 kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

I likhet med departementschefen har riksdagen ansett, att omständigheterna i förevarande fall äro sådana, att något understöd bör beredas korpralen Hanssons föräldrar, vilka synas hava varit väsentligen beroende av den hjälp, den avlidne sonen kunnat lämna dem. Beträffande understödsbeloppet har riksdagen icke funnit anledning till erinran mot vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit.

Riksdagen anmäler alltså, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

20:o.

I en inom riksdagen väckt motion (I: 27) har bland annat föreslagits, det riksdagen ville medgiva, att vardera av varvsförmannen Carl Henrik Thörnbergs änka *Gertrud Fredrika Thörnberg, född Petersson*, och daglönaren Anders Johan Johanssons änka *Anna Maria Johansson, född Johansdotter*, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 384 kronor.

Såsom i motionen erinrats, förelågo vid 1928 års riksdag förslag om beviljande av understöd till änkorna Thörnberg och Johansson. Då nämnda änkors män avlidit respektive åren 1909 och 1914, avstyrkte riksdagens vederbörande utskott motionerna under hänvisning till den principiella ståndpunkt, utskottet ansett sig böra intaga till framställningar om beredande av pension åt änkor efter befattningshavare, vilka avlidit för en avsevärd tid sedan. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

1928 års riksdag tillerkände emellertid understöd åt vissa andra änkor, oaktat deras män avlidit redan för lång tid sedan. På grund härav och jämväl i betraktande av vad statskontoret i avgiven utredning rörande riktlinjerna för beviljande av understöd åt efterlevande efter vissa statsanställda anfört beträffande nu berörda spörsmål, har riksdagen vid behandlingen av ärenden rörande änkepensioner ansett den av 1928 års bankoutskott intagna principiella ståndpunkten icke böra under alla förhållanden upprätthållas, även om, såsom statskontoret anfört, man *i regel* torde böra utgå från att änkepensionering icke bör ifrågakomma, då mannen avlidit för en jämförelsevis lång tid sedan. Riksdagen har sålunda, utan hinder av att fråga om änkepensionering väckts först sedan lång tid förflutit efter mannens frånfälle, funnit sig böra ingå på en prövning av nu föreliggande framställningar med hänsyn till övriga omständigheter i varje särskilt fall. Vid denna prövning har riksdagen, i anslutning till vad statskontoret betonat, ansett sig böra fästa särskilt avseende vid frågan, huruvida vederbörande änka är i åtnjutande av understöd från kommun. I de fall, där detta är förhållandet, har riksdagen ansett sig icke böra medgiva understöd av statsmedel. Beviljande av sådant understöd skulle endast innebära ett överflyttande av understödsverksamheten från kommunen till staten.

Vad nu angår det i föreliggande motion framställda förslaget om understöd å allmänna indragningsstaten åt änkan Thörnberg har riksdagen, enär mannen Thörnberg avlidit redan år 1909, hyst tvekan, huruvida sådant understöd borde tillerkännas änkan. Med hänsyn till mannens osedvanligt långa tjänstetid hos staten och då änkan vid mannens frånfälle uppnått en ålder av något över 50 år, har riksdagen emellertid icke ansett sig böra motsätta sig det i motionen framställda förslaget.

Vad angår förslaget om beredande av understöd åt änkan Johansson har riksdagen icke funnit anledning till erinran mot detsamma.

Åberopande det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion medgivit, att vardera av förmannen Carl Henrik Thörnbergs änka Gertrud Fredrika Thörnberg, född Petersson, och daglönaren Anders Johan Johanssons änka Anna Maria Johansson, född Johansdotter, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

21:o.

I en inom riksdagen väckt motion (I: 28) har bland annat hemställts, det riksdagen ville medgiva, att vardera av kronotimmermannen Anders Svenssons änka *Helena Svensson, född Olsdotter*, och korpralen Edvard

Oskar Mattssons änka *Matilda Charlotta Mattsson, född Jonasson,* må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, från allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp av 384 kronor per år.

Riksdagen har icke funnit anledning till erinran mot vad i motionen föreslagits beträffande pension åt ifrågavarande änkor.

Riksdagen anmäler, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att vardera av daglönaren Anders Svenssons änka Helena Svensson, född Olsdotter, och korpralen Edvard Oskar Mattssons änka Matilda Charlotta Mattsson, född Jonasson, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

22:o.

I en inom riksdagen väckt motion (I: 29) har bland annat hemställts, att riksdagen ville besluta tillerkänna daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Carl Magnus Runo Wiréens änka, *Elin Wiréen,* från och med den 1 januari 1929 ett årligt understöd av 384 kronor att utgå ur allmänna indragningsstaten, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd.

Riksdagen vill erinra, att jämväl vid 1928 års riksdag motion förelåg om beredande av understöd åt bland andra änkan Wiréen. Denna motion avslogs emellertid av riksdagen, vars ståndpunkt föranleddes av att ifrågavarande daglönare avlidit redan år 1915.

Vid den prövning, riksdagen från under punkten 20 i det föregående angivna utgångspunkter ägnat den nu föreliggande framställningen, har riksdagen funnit sig böra bifalla densamma. Mannen Wiréen avled visserligen för en jämförelsevis lång tid sedan, men änkan hade vid mannens frånfälle redan uppnått en ålder av 61 år.

Åberopande det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att daglönaren Carl Magnus Runo Wiréens änka Elin Wiréen, född Olsson, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

23:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 12) har bland annat hemställts, att riksdagen måtte bevilja två änkor efter daglönare vid Karlskrona varv, nämligen *Hulda Maria Jaensson, född Sandell,* och *Ebba Karolina Möllergren, född Lindstedt,* båda i Karlskrona, årliga understöd till belopp av 384 kro-

nor för vardera att utgå från 1 januari 1929 under deras återstående livstid, så länge understödstagaren förbliver i sitt nuvarande änkestånd.

Vid prövning av nu förevarande motion har riksdagen funnit skäl föreligga att medgiva årliga understöd åt ovan omförmälda två änkor.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att vardera av daglönarna Johan Viktor Jaenssons änka Hulda Maria Jaensson, född Sandell, och Johan Emil Andreasson Möllergrens änka Ebba Karolina Möllergren, född Lindstedt, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

24:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 44) har hemställts, »att riksdagen måtte tillerkänna avlidne skräddarmästaren vid Skånska husarregementets intendenturverkstäder *Olof Svenssons änka* ett årligt understöd av 384 kronor att utgå från den 1 januari 1929 under hennes återstående livstid».

I betraktande av de omständigheter, som åberopats i motionen, vill riksdagen medgiva, att ett årligt understöd av statsmedel beredes änkan Svensson, och har detta understöd såsom i motionen föreslagits bestämts till 384 kronor att utgå från och med den 1 januari 1929.

På grund av det anförda anmäler riksdagen, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att förre skräddarmästaren vid Skånska husarregementets intendenturverkstäder Olof Svenssons änka Selma Svensson, född Larsson, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

25:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 49) har hemställts, att riksdagen måtte bevilja skomakaren vid Svea livgardes intendenturverkstäder Fredrik Magnus Nilssons änka *Ulrika Vilhelmina Nilsson, född Karling*, »pension med belopp motsvarande vad tidigare beviljats till änkor efter f. d. arbetare i statens tjänst».

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att förre skomakaren vid Svea livgardes intendenturverkstäder Fredrik Magnus Nilssons änka Ulrika Vilhelmina Nilsson, född Karling, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

26:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 82) har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att tilldela förre eldaren vid Kungl. Hälsinge regemente Carl Erikssons efterlämnade änka, *Maria Eriksson*, ett årligt understöd från all-

männa indragningsstaten å 384 kronor att utgå fr. o. m. den 1 februari 1928 under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd».

Riksdagen har ansett skäl föreligga att i här förevarande fall medgiva ett årligt understöd av allmänna medel, och har detta understöd såsom i motionen föreslagits ansetts böra fastställas till 384 kronor. Beträffande den tidpunkt, från vilken understödet bör utgå, vill riksdagen erinra, att hittills i liknande fall plägat tillämpas den principen, att understöd åt änka, beviljat av riksdagen på grund av motionsvis gjord framställning, utgår från och med ingången av det år, framställningen gjorts, oberoende av den tidpunkt, då mannens dödsfall inträffat. I överensstämmelse härmed har det nu ifrågavarande understödet ansetts böra utgå från och med den 1 januari 1929.

Åberopande det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att förre eldaren vid Hälsinge regemente Carl Erikssons änka Maria Eriksson, född Eriksson, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

III. Ang. socialdepartementet.

27:o.

I en till riksdagen avlåten, den 1 februari 1929 dagtecknad proposition nr 60 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, i punkten 7 föreslagit riksdagen medgiva, att *Amalia Kristina Jansson, född Nordström,* änka efter skötaren vid Uppsala hospital Karl Adolf Jansson, må, räknat från och med den 1 februari 1928, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning har på de i propositionen anförda skälen av riksdagen bifallits.

28:o.

I punkten 8 av förevarande proposition nr 60 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att *Elna Larsson, född Mårtensson,* änka efter svinskötaren vid Lunds hospital Sven Larsson, må, räknat från och med den 1 juni 1928, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 420 kronor.

Riksdagen har icke funnit anledning till erinran mot att änkan Larsson tillerkännes något understöd av statsmedel samt att detta understöd med hänsyn till den långa tid, varunder änkan själv varit anställd i statens

tjänst, fastställes till något högre belopp än som i allmänhet plägat beviljas änkor efter lägre befattningshavare vid statens sinnessjukvårdsanstalter.

Riksdagen anmäler alltså, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

IV. Ang. kommunikationsdepartementet.

29:o.

Eders Kungl. Maj:t har i punkten 3[1] av en till riksdagen avlåten, den 1 februari 1929 dagtecknad proposition nr 51 föreslagit riksdagen medgiva, att maskinisten Axel Gotthard Glans' änka *Anna Lovisa Glans, född Gillström,* må räknat från och med den 1 oktober 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, åtnjuta pension å allmänna indragningsstaten till ett belopp av 300 kronor för år räknat.

Under åberopande av vad departementschefen anfört har riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

V. Ang. ecklesiastikdepartementet.

30:o.

I en till riksdagen den 25 januari 1929 dagtecknad proposition nr 27 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, under punkten 12[2] föreslagit riksdagen medgiva, att förre ämnesläraren vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda Johan Wilhelm Eugén Holmertz' änka *Hilma Margareta Susanna Holmertz, född Johansson,* må från och med den 1 september 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor, samt att nämnda makars *son Per Johan Fritz Benedictus* må från och med samma dag till och med det kalenderår, varunder han uppnår 18 års ålder, likaledes från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 144 kronor.

Riksdagen har icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förslag och anmäler alltså, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

31:o.

I en till riksdagen avlåten, den 8 februari 1929 dagtecknad proposition nr 72 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit

[1] Beträffande punkterna 1 och 2 av propositionen nr 51, se punkterna 36 och 37 i denna skrivelse.

[2] Beträffande punkterna 1—11 av propositionen nr 27, se riksdagens skrivelse nr 215, punkterna 66—76.

riksdagen medgiva, att förre timmermannen Sven Anderssons änka *Maria Helena Andersson, född Petersdotter,* må från och med den 1 augusti 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 600 kronor.

Med hänsyn till de särskilda omständigheterna i detta fall har riksdagen funnit sig böra biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag och anmäler alltså, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition av riksdagen bifallits.

32:o.

I en till riksdagen avlåten, den 7 mars 1929 dagtecknad proposition nr 172 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att filosofie magistern John Elis Högbergs änka *Dorotea Sophie Martha Högberg, född Schultze,* och makarnas tre minderåriga *barn Karl Ludvig Rolf, Karin Maria Gisela* och *Ernst Robert Börje* må, räknat från och med den 1 oktober 1928, åtnjuta årliga understöd från allmänna indragningsstaten, änkan Högberg till belopp av 720 kronor att utgå under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt vart och ett av barnen till belopp av 180 kronor att utgå intill utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnått 18 års ålder.

Riksdagen får anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 172 icke av riksdagen bifallits.

VI. Ang. jordbruksdepartementet.

33:o.

I en till riksdagen avlåten, den 15 mars 1929 dagtecknad proposition nr 202, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen

1:o) medgiva, att avlidne f. d. stallbetjänten vid Strömsholms hingstdepå Per Alfred Linds änka *Selma Augusta Lind, född Bodin,* må komma i åtnjutande av pension med 384 kronor om året, att utgå från och med den 1 september 1928, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd;

2:o) förklara, att pensionen må utgå i första rummet av det årliga överskott, som kan uppstå å avkastningen av den hos pensionskassan för tjänstemännen vid Strömsholms hingstdepå samt deras änkor och barn samlade pensionsfond, sedan de årliga pensionsbeloppen till kassans övriga pensionärer guldits, samt, i den mån detta överskott icke förslår för ändamålet, från allmänna indragningsstaten.

Med hänsyn till de omständigheter, som anförts i ärendet, har riksdagen

icke velat motsätta sig Eders Kungl. Maj:ts förslag, varför riksdagen anmäler, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

34:o.

Uti punkten 2[1] av propositionen nr 202 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne stallbetjänten vid Flyinge hingstdepå Per Kristensson Bergqvists änka *Else Bergqvist, född Jönsson,* må, räknat från och med den 1 februari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 240 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning har vunnit riksdagens bifall.

VII. Ang. handelsdepartementet.

35:o.

I en till riksdagen avlåten, den 12 januari 1929 dagtecknad proposition nr 17 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, i punkten 2[2] föreslagit riksdagen medgiva, att framlidne torvingenjören friherre Melcher Otto Falkenbergs änka friherrinnan *Ellen Sofia Falkenberg, född Spilhammar,* och makarnas minderårige *son Nils Melcher Otto* må från och med den 1 augusti 1928 å allmänna indragningsstaten åtnjuta årligt understöd änkan, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, med 900 kronor och sonen till och med det år, varunder han uppnår 18 års ålder, med 300 kronor.

Såsom framgår av utredningen i ärendet, hade torvingenjören Falkenberg såsom innehavare av en å extra stat uppförd befattning icke haft möjlighet att genom inträde i någon av staten understödd kassa för familjepensionering sörja för sina efterlevandes uppehälle. Med hänsyn härtill och till övriga i ärendet åberopade omständigheter har det synts billigt, att änkan Falkenberg och hennes minderårige son beredas understöd av statsmedel. De av statskontoret i avgivet utlåtande i sådant avseende föreslagna understödsbeloppen hava synts riksdagen vara väl avvägda.

På grund av det anförda anmäler riksdagen, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

---

[1] Beträffande punkten 3 av prop. nr 202, se riksdagens skrivelse nr 215, punkten 6.

[2] Beträffande punkten 1 av prop. nr 17, se riksdagens skrivelse nr 215, punkten 86.

C. Pensioner eller understöd att utgå av affärsdrivande verks medel.

I. Trafikmedel.

36:o.

I en till riksdagen avlåten, den 1 februari 1929 dagtecknad proposition nr 51 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att till förre förste bokhållaren Axel Henrik Gottfriedz' änka *Albertina Josefina Gottfriedz, född Bergendahl,* må av trafikmedel utbetalas pension med ett årligt belopp av 552 kronor, att utgå räknat från och med den 1 januari 1929 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

Riksdagen vill erinra, att riksdagen tidigare under omständigheter, liknande de nu föreliggande, beviljat pension åt änkor efter ordinarie befattningshavare vid statens järnvägar. Även i dessa fall har det gällt änkor efter befattningshavare, vilka övergått i statens järnvägars tjänst i samband med statens övertagande av enskild järnväg och vilka saknat möjlighet att bereda pensionsrätt för hustrun vare sig hos de enskilda järnvägarnas pensionskassa eller genom inträde i statens järnvägars änke- och pupillkassa, enär äktenskapet ingåtts efter det mannen fyllt 50 år. Vid sådant förhållande har riksdagen funnit sig böra bifalla den nu förevarande framställningen om pension till änkan Gottfriedz. Det av Eders Kungl. Maj:t föreslagna pensionsbeloppet å 552 kronor har — i anslutning till vad som tidigare tillämpats — avpassats i viss relation till det belopp, som skulle hava tillkommit vederbörande, därest mannen vid avskedstagandet varit delägare i statens järnvägars änke- och pupillkassa. Riksdagen har därför icke funnit anledning till erinran mot beloppet och anmäler, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning av riksdagen bifallits.

37:o.

I punkten 2[1] av nyssnämnda proposition nr 51 har Eders Kungl. Maj:t vidare föreslagit riksdagen medgiva, att förre verkstadsarbetaren Gustaf Konrad Isidor Lindqvists änka *Klara Lovisa Lindqvist, född Andersdotter,* må räknat från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

[1] Beträffande punkten 3 av prop. nr 51, se punkten 29 i denna skrivelse.

Riksdagen har icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förslag och anmäler alltså, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning vunnit riksdagens bifall.

38:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 4) har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att till änkan *Anna Nilsson, född Sjöström,* skall ur trafikmedel utgå ett årligt understöd av fyrahundrafyrtiofyra (444: —) kronor, så länge hon lever ogift och är i fattiga omständigheter».

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att e. o. verkstadsmästaren Nils Petter Nilssons änka Anna Nilsson, född Sjöström, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 444 kronor.

39:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 15) har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja envar av i Göteborg bosatta änkorna *Emma Charlotta Jonsson, född Andersdotter, Matilda Vilhelmina Bengtsson, född Petterson, Emma Andersson, född Bjurström, Betty Olsson, född Andersdotter,* och *Albertina Jansson, född Larsson,* ett årligt understöd av 384 kronor att utgå från och med den 1 januari 1929 under deras återstående livstid, så länge de förbliva i sitt nuvarande änkestånd».

De omständigheter, som i förevarande fall åberopats, göra det enligt riksdagens mening billigt, att understöd av statsmedel beredas ifrågavarande änkor. Understöden, vilka böra utgå av trafikmedel, hava ansetts på sätt i motionen föreslagits böra bestämmas till 384 kronor årligen för envar av änkorna samt utgå från och med ingången av år 1929.

Åberopande det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att envar av verkstadsarbetarna August Jonssons änka Emma Charlotta Jonsson, född Andersdotter, Jakob Leopold Bengtssons änka Matilda Vilhelmina Bengtsson, född Peterson, Anders Gustaf Anderssons änka Emma Andersson, född Bjurström, Per Olssons änka Betty Olsson, född Andersdotter, samt Anton Janssons änka Albertina Jansson, född Larsson, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

40:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 16) har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja en var i Alvesta bosatta änkorna *Eva Lindgren, född Magnusson,* och *Anna Sofia Jonasson, född Svensson,* ett årligt understöd av

trehundraåttiofyra (384) kronor, att utgå under deras återstående livstid, så länge de förbliva i sitt nuvarande änkestånd.»

Enligt riksdagens mening äro jämväl i nu förevarande fall omständigheterna sådana, att årliga understöd å 384 kronor böra beviljas.

Under åberopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att vardera av förra e. o. vagn- och stallkarlarna Sven Magnus Lindgrens änka Eva Lindgren, född Magnusson, och Frans Gustaf Jonassons änka Anna Sofia Jonasson, född Svensson, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

41:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 18) har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja ett var av avlidne filaren vid statens järnvägar *Frans Herman Svenssons barn* sonen *Folke* och döttrarna *Birgit Viola, Gerd Maria* och *Lisa Adèle* ett årligt understöd av 100 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1929».

Med hänsyn till de omständigheter, som i ärendet åberopats, har riksdagen ansett sig böra medgiva att, oaktat Svensson endast under jämförelsevis kort tid, 8 år, varit anställd i statens tjänst, understöd tillerkännes hans efterlevande i form av uppfostringsbidrag till makarnas minderåriga barn.

Riksdagen får sålunda anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att vart och ett av avlidne verkstadsarbetaren Frans Herman Svenssons och hans änka Berta Kristina Svenssons, född Olsson, minderåriga barn Folke, Britt Viola, Gerd Maria och Lisa Adèle må från och med den 1 januari 1929 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 96 kronor.

42:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 36) har hemställts, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna stationskarlsänkan *Anna Maria Karlsson* från Nässjö ett årligt understöd av 384 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1929 under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd».

Med hänsyn till e. o. stationskarlen Karlssons långvariga anställning i statens järnvägars tjänst och övriga i ärendet föreliggande omständigheter har riksdagen funnit billigt, att understöd av statsmedel beviljas Karlssons efterlämnade änka, och har riksdagen icke funnit anledning till erinran mot vad i motionen i sådant avseende föreslagits.

Riksdagen anmäler alltså, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att e. o. stationskarlen Carl Johan Karlssons änka Anna Maria Karlsson, född Källström, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

43:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II:43) har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja änkan efter avlidne omlastaren vid statens järnvägar *Axel Johansson-Rydberg, Ida Karolina, född Johansdotter Thor,* ett årligt understöd av 384 kronor, att utgå så länge hon befinner sig i sitt nuvarande änkestånd».

Av utredningen i ärendet framgår, att Rydbergs anställning i statens järnvägars tjänst endast uppgått till omkring 12 år samt att hans efterlevande änka icke på grund av sjuklighet är arbetsoförmögen. Vid sådana förhållanden har understöd åt änkan icke synts böra ifrågakomma. Icke heller har riksdagen funnit vad i motionen anförts rörande orsaken till mannens död kunna — med hänsyn till vad riksförsäkringsanstalten i avgivet utlåtande framhållit — läggas till grund för beviljande av dylikt understöd. I betraktande av här föreliggande ömmande omständigheter har emellertid riksdagen icke velat motsätta sig, att, såsom järnvägsstyrelsen och statskontoret i jämväl avgivna utlåtanden föreslagit, änkan Rydbergs minderårige son Gert Karl Gunnar beredes årligt understöd i form av uppfostringsbidrag till belopp av 120 kronor, att utgå av trafikmedel intill utgången av det kalenderår, varunder han uppnår 18 års ålder.

Åberopande det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att avlidne omlastaren Axel Johansson-Rydbergs och hans änka Ida Karolina Rydbergs, född Johansdotter Thor, minderårige son Gert Karl Gunnar må från och med den 1 januari 1929 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 120 kronor.

44:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 45) har hemställts, »att riksdagen måtte tillerkänna avlidne lokreparatören *Olof Svenssons* efterlevande *änka* ett årligt understöd av 384 kronor att utgå från den 1 januari 1929 under hennes återstående livstid».

Med hänsyn till de omständigheter, som nu i förevarande fall åberopats, har riksdagen funnit sig böra medgiva, att änkan Svensson tillerkännes något understöd av statsmedel. Detta understöd har emellertid, då änkan icke är helt medellös, ansetts icke böra fastställas till högre belopp än 324 kronor.

Riksdagen anmäler alltså, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att e. o. lokreparatören Olof Svenssons änka Johanna Maria Svensson, född Möller, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 324 kronor.

45:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 47) har hemställts, »att riksdagen måtte medgiva, att änkan efter avlidne e. o. vagn- och stallkarlen A. W. Tornberg, *Alma Tornberg*, Katrineholm, må från och med innevarande års början under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, få uppbära en årlig pension av 384 kronor».

Riksdagen har ansett sig böra medgiva, att ett årligt understöd beredes änkan Tornberg till belopp, som i motionen föreslagits. Understödet har ansetts böra utgå från ingången av år 1929 och bestridas av trafikmedel.

Riksdagen anmäler alltså, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att e. o. vagn- och stallkarlen Anders Wilhelm Tornbergs änka Alma Antonia Tornberg, född Lövgren, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

46:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 80) har hemställts, »att riksdagen måtte medgiva, att förre e. o. stationskarlen vid statens järnvägar i Töreboda Per Johan Källmans änka, *Anna-Lisa Källman, född Johansson*, må från och med den 1 januari 1929, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, uppbära en årlig pension av 384 kronor».

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att förre e. o. stationskarlen Per Johan Källmans änka Anna-Lisa Källman, född Johansson, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

47:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 156) har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja avlidne banarbetaren Johan Roséns änka *Anna Matilda Rosén* i Svartöstaden, Luleå, ett årligt understöd att utgå under hennes återstående livstid».

De omständigheter, som i motionen åberopats, göra det enligt riksdagens mening billigt, att staten i förevarande fall träder hjälpande emellan. Detta har synts böra ske genom beviljande åt änkan Rosén av ett understöd under

hennes återstående livstid till belopp av 384 kronor årligen. Understödet, vilket har ansetts böra utgå från och med den 1 januari 1929, har anvisats av trafikmedel.

Åberopande det anförda anmäler riksdagen, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att banarbetaren Johan Roséns änka Anna Matilda Rosén, född Strandberg, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

48:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 157) har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja verkstadsarbetaren August Julius Eklunds änka, *Anna Helena Eklund, född Berg*, i Skurholmsstaden, Luleå, ett årligt understöd att utgå från 1 januari i år och så länge hon är i livet».

Då skäl synts föreligga för beviljande av understöd i förevarande fall, har riksdagen medgivit, att änkan Eklund tilldelas ett årligt understödsbelopp av 384 kronor, att av trafikmedel utgå från och med den 1 januari 1929.

Riksdagen anmäler alltså, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att förre verkstadsarbetaren August Julius Eklunds änka Anna Helena Eklund, född Berg, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

49:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 165) har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att till änkan *Eva Lotta Wallin* må utgå ett årligt understöd av 444 kronor».

Med hänsyn till vad i motionen framhållits har riksdagen funnit sig böra medgiva, att ett årligt understöd av statsmedel beviljas änkan Wallin. Understödet har, i enlighet med vad som i liknande fall plägat ske, ansetts böra bestämmas till 384 kronor.

Åberopande det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att e. o. förste reparatören Erik Oskar Wallins änka Eva Lotta Wallin, född Strömberg, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

50:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 170) har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att tilldela kontoristen J. A. T. Ströms båda minderåriga barn *Maj Gunvor Anna*, född den 6 april 1922, och *Lars Gunnar*, född den 14 februari 1924, en årlig pension av 150 kronor vardera».

Med hänsyn till de omständigheter, som i förevarande fall åberopats, har riksdagen funnit sig böra medgiva, att Ströms minderåriga barn tillerkännas något understöd av statsmedel. Vad beträffar storleken av ifrågavarande understöd har riksdagen ansett desamma böra fastställas till 120 kronor för vartdera barnet, att utgå från och med den 1 januari 1929 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder.

På grund av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att vartdera av avlidne kontoristen Johan August Ture Ströms och hans änka Margareta Kristina Ströms, född Olsson, minderåriga barn Maj Gunvor Anna och Lars Gunnar må från och med den 1 januari 1929 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 120 kronor.

51:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 259) har bland annat hemställts, att riksdagen måtte bevilja följande änkor efter befattningshavare vid statens järnvägar och statens järnvägsbyggnader, nämligen:

Nyström, Hilda Maria, Svartöstaden, Neder-Luleå, Norrbotten,
Jonsson, Margareta, Ljuså, Norrbotten,
Andersson, Sofia Vilhelmina, Bergviken, Luleå, Norrbotten,
Isaksson, Selma, Lakaträsk, Norrbotten,
Palmgren, Karolina, Boden, Norrbotten,
Nilsson, Emma, Bergviken, Luleå, Norrbotten,
Jonsson, Märta Brita, Neder-Luleå, Norrbotten,
Bergström, Alma Lovisa, Luleå, Norrbotten,
Ek, Ingrid, Hököpinge församling, Malmöhus län, och
Israelsson, Juvina Albertina, Östersund, Jämtland,

ett årligt understöd eller pension, att utgå från och med den 1 januari 1929 under deras återstående livstid, så länge de förbli i sitt nuvarande änkestånd och med det belopp, som riksdagen med hänsyn till förhållandena kan finna skäligt för respektive änkor.

I fråga om förenämnda i motionen omförmälda änkor tala enligt riksdagens mening billighetsskäl för beviljande av understöd av statsmedel. Samtliga äro nämligen änkor efter befattningshavare, vilka under en jämförelsevis lång tid tjänat staten, och äro antingen på grund av hög ålder eller av styrkt sjukdom oförmögna till arbete, med vilket de kunna försörja sig. Av handlingarna att döma synas de även vara i sådana ekonomiska omständigheter, att behov av understöd måste anses föreligga. Under sådana förhållanden har riksdagen funnit sig böra medgiva, att årliga understöd av trafikmedel beredas ifrågavarande änkor. Understöden hava synts, i enlighet med vad i åtskilliga liknande fall beviljats, böra bestämmas till 384 kronor årligen samt utgå av trafikmedel från och med den 1 januari 1929.

Under åberopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att en var av banarbetaren Viktor Karlsson Nyströms änka Hilda Maria Nyström, född Åberg, e. o. vagn- och stallkarlen Anders Gustaf Jonssons änka Margareta Jonsson, född Jonsdotter, e. o. bromsaren Samuel Christian Edvard Anderssons änka Sofia Vilhelmina Andersson, född Lindström, e. o. vagn- och stallkarlen Isak Olof Isakssons änka Selma Isaksson, född Petersson, filaren Karl Johan Palmgrens änka Karolina Palmgren, född Larsson, maskinuppsättaren Benjamin Nilssons änka Emma Alida Nilsson, född Bäckman, e. o. vagn- och stallkarlen Per Jonssons änka Marta Brita Jonsson, född Linde, e. o. vagnreparatören Erik Valfrid Bergströms änka Anna Lovisa Bergström, född Linder, verkstadsarbetaren Jöns Jönsson Eks änka Ingrid Ek, född Jönsson, och e. o. stallkarlen Israel Israelssons änka Juvina Albertina Israelsson, född Vikström, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

II. Telegrafverkets medel.

52:o.

I en inom riksdagen väckt motion (I: 20) har bland annat hemställts, att riksdagen måtte bevilja änkan *Anna Maria Hed* ett årligt understöd av 500 kronor från och med den 1 januari 1929, att utgå till henne, så länge hon lever ogift.

Med hänsyn till de föreliggande omständigheterna har riksdagen funnit billighetsskäl tala för, att änkan Hed beredes något understöd av statsmedel. Beträffande understödets storlek har riksdagen funnit anledning saknas att bevilja högre belopp än 384 kronor årligen.

Åberopande det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att linjearbetaren Anders Gustaf Heds änka Anna Maria Hed, född Eriksson, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av telegrafverkets medel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

53:o.

I en inom riksdagen väckt motion (II: 174) har hemställts, »att riksdagen ville besluta, att förutvarande föreståndaren för Vinga telegraf- och signalstation Anton Petrus Hanssons efterlämnade änka *Anna Elin Hansson, född Pettersson,* måtte tillerkännas en årlig pension av kronor 960».

Även riksdagen är av den uppfattningen, att änkan Hansson bör tillerkännas understöd av statsmedel. Vad beträffar storleken av detta under-

stöd har emellertid det i motionen föreslagna och av hörda myndigheter tillstyrkta beloppet av 960 kronor ansetts vara väl högt i jämförelse med de belopp, som plägat av riksdagen beviljas till efterlevande efter befattningshavare i tjänsteställning, motsvarande den Hansson innehaft. Riksdagen vill erinra, att då riksdagen under de senare åren tillerkänt understöd åt efterlevande efter befattningshavare i statens tjänst, vilka icke kunnat förvärva familjepensionsrätt i av staten understödd kassa, dessa understöd fastställts till lägre belopp än de pensioner, som skulle utgått med tillämpning av de för vederbörande kassa gällande bestämmelserna. Den sålunda verkställda reduceringen har motiverats därmed, att befattningshavaren icke haft att erlägga några avgifter för familjepensionering. På grund härav har riksdagen ansett sig icke kunna i nu förevarande fall medgiva högre belopp än 720 kronor.

Riksdagen anmäler alltså, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att förre föreståndaren för Vinga telegraf- och signalstation Anton Petrus Hanssons änka Anna Elin Hansson, född Pettersson, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av telegrafverkets medel uppbära en årlig pension av 720 kronor.

Stockholm den 28 maj 1929.

Med undersåtlig vördnad.

Stockholm, Isaac Marcus Boktryckeri-Aktiebolag, 1929.